

ERDÉLYI GAZDA

ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
Megjelenik minden szombaton.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre . . . 4 frt. | Félévre . . . 2 frt.

Az „Erdélyi Gazda” előfizetőinek a „Méhészeti Közlöny” is megküldetik ingyen.

Az erdélyi gazdasági egyesület tagjai a „Méhészeti Közlöny”-nyel együtt ingyen kapják.

Az erdélyrészi méhészegylet tagjai egész évre 3 frt, félévre 1 frt 50 krral fizethetnek elő.

Külön a „Méhészeti Közlöny”-re előfizetni nem lehet.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

KOLOZSVÁRT, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZÁM.

Ide intézendők ugy a lap szellemi részét illető közlemények és hirdetések, valamint az előfizetések és hirdetési pénzek is.

Hirdetések és mellékletek a legolcsóbb árak mellett vétetnek fel.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési felhívás.

Mezőgazdasági takaré- és hitelszövetkezetek Erdélyben.

Gr. Schweinitz Gyulától

A pöczék értékesítése Stuttgartban. Tormay Bélától.

A talaj trágyaszükséglete és annak meghatározása. E.-s.

Egyleti élet.

Az erdélyi gazdasági egyesület igazg. választmányának ülése decz. 11-én.

Kormányintézkedések.

Rendelet a bivalyészvész esetén alkalmazandó intézkedések tárgyában.

Irodalom.

A mezőgazdát is érdeklő néhány városi ügyről. (Tormay B.)

Vegyes közlemények.

Az őszi vetések és gazdasági munkálatok Erdélyben. A kereskedelmi szerződések minket érdeklő tarifái. Élő sertések ét szarvasmarháknak Németországba való kivitele. Trichinák amerikai sertéshusban. Kirándulás Olaszországba. A fa mint élelmiszer. A tyukok difteritisze ellen Almavaj. Kramer J. árjegyzéke.

A „Budapest” felhívása.

Piaczi értesítő.
Nyiltér.

Előfizetési felhívás

az

ERDÉLYI GAZDA

általános mezőgazdasági hetilap

1892. évi folyamára.

Innet-onnat egy éve lesz, hogy az *Erdélyi Gazda* jelenlegi alakja, beosztása és irányával pályafutását megkezdette.

Az olvasóink részéről gyakorta nyilvánított elismerés hiunk engedni, hogy sikerült célunkat legalább megközelíteni.

Ez buzdítóul szolgál a jövőre és mi fokozott munkássággal törekedni fogunk, hogy az *Erdélyi Gazda* szellemi nivóját hova tovább emeljük és benne folyton olyan olvasmányt nyujtsunk, a melyből minden gazda oklást merithessen.

Az *Erdélyi Gazda* jövőre is megtartja gyakorlati irányát, felöleli a mezőgazdaság minden ágát és különös tekintettel leend az erdélyi viszonyokra.

Előfizetési ára:

egész évre . . . 4 frt

fél „ . . . 2 „

Mutatvány-példányokat megkeresésre egy egész hónapon át, készséggel és ingyen küldünk.

Kérjük olvasóinkat, hogy ismeretkörükből lapunkat ajánlani s részére új előfizetőket szerezni sziveskedjenek és pedig kérjük anynyival inkább, mert az anyagi eszközök gyarapodtával emelhetjük leginkább ennek bel-tartalmát.

Az ERDÉLYI GAZDA kiadóhivatala.

Mezőgazdasági-, takaré- és hitelszövetkezetek Erdélyben.

A nagyszebeni szövetkezeti kötelék gondnoka, Wolff Károly dr., Nagy-Szebenben 1891. október hó 16-án kelt átirata utján meghitta az Erdélyi Gazdasági Egyesület Választmányát, hogy vegyen részt a községi szövetkezetek 5-ik közgyűlésén Nagy-Szebenben.

Egyletünk tekintetes Elnöksége folyó évi 834. szám alatt a Választmány képviselőjére engem kért fel, minek következtében november hó 6-án jelen voltam a közgyűlésen.

Nemcsak a környékből és magából a városból, hanem távolabbi helyekről is nagy számban jelentek meg az egyes szövetkezetek képviselői és a gazdaság barátai s a közönséges földmivesek közül is sokan voltak jelen.

A nagyszebeni kötelékbe tartozó szövetkezetek a községi elv szerinti; ugyanis minden szövetkezet hatásköre csakis az illető községre terjed ki.

A nagyszebeni takarékpénztár mint fizetési és kiegyezési hely szerepel.

A szövetkezetek közös szerve: a gondnokság.

Ez az idén is már az egyes szövetkezetek számára szükséges mezőgazdasági cikkeket szerzett be; így rendelt a gróf Csekonits-féle birtok gondnokságától buzából két waggon vetőmagot s először a lóhere és zab vetésének gondozásához fognak. A gondnokság a szövetkezetek számára egy mezőgazdasági fogyasztási egyesületet akar létesíteni.

Mig a tagok száma 1889-ben 600, a szaporodás pedig az előbbi, 1888. évhez képest 237 volt; addig 1890-ben már 861 a tagok száma, tehát 261 új tag lépett be, vagyis 24-el több az előbbi évnél.

A szövetkezetek tagjainak kölcsönzött összegek 1889-ben 106,964 frt, 1890-ben pedig 161,407 frtra rugtak.

A nagyszebeni takarékpénztár az egyes egyesületeknek 1889-ben 58,555 frtnyi, 1890-ben pedig 63,900 frtnyi összeget adott ki kölcsönökben.

A tagoknak 1889-ben 8727 frt, 1890-ben pedig 14,827 frtnyi részök volt.

A szövetkezetek a nagyszebeni takarékpénztárba 1889-ben 43,204 frtot fektettek be, mely összeg 1890-ben már 85,618 frtra emelkedett, tehát 41,414 frttal szaporodott.

A tartalékalap 1889-ben 1213 frt; 1890-ben pedig 3802 frtból állott; a tiszta nyereség 1890-ben 2229 frt volt.

Jelenleg az egyes szövetkezetek, mint már említve volt, csak egyes községekben léteznek.

A tagok száma a következő: Egerbogy községben 74, Asszonyfalva községben 87, Pönyőfalva községben 38, Szt.-Erzsébet községben 43, Morgonda községben 28, Kis-Disznód községben 56, Kis-Torony községben 27, Szer-

dahely községben 62, Veresmart községben 30, Nagy-Csűr községben 43, Kis-Csűr községben 52, Szász-Orbó községben 30, Valdhid községben 86, Szénaverős községben 19, Szász-Kézd községben 31, Dextrád községben 155. Összesen 16 egyesület és 861 tag.

Az ezen szövetkezetek által elért eredmény mindenestire jelentékeny, különösen azért, mivel a takarékpénztári bevételek 100%-tel szaporodtak, míg a 16 egyesületnek kölcsönzött összeg 58,555 frtról csak 63,900 frtra emelkedett.

Nem kevésbé üdvösnek bizonyult a szövetkezeti rendszer a fennálló 4 pincze-egyletnél is.

A Baromlakán még csak 1890-ben alapított pincze-egylet még nem mutatta be mérleg-számláját.

A pincze-egyletek tagjainak száma: Egerbogyon 86, Szász-Ivánfalván 70, Nagy-Ekemenzön 76, Baromlakán 21.

1890. Deczember 31-én a 3 pincze-egyletnek, melyek bemutatták mérleg-számlájukat, 197,114 liternyi borkészlete volt.

A községeknek volt 964 frt 30 kr. tagsági betéte, 1077 frtnyi tartalékalapja, a nagyszebeni takarékpénztártól 5650 frtnyi kölcsöne és borokért előlegül kaptak 2922 frtot; a tiszta jövedelem eladott borokból volt: 2627 frt 16 kr.

Községi előlegező pénztár, részint a régi Schulze-Delit-féle, részint a Raiffeissen-féle szervezettel, több létezik ugyan a Királyhágón inneni vidéken, de csak az említett 16 egyesület lépett szövetségre egy központi hitelintézettel.

Megjegyzem még, hogy a fogyasztási egyesület és egy gyümölcsértékesítő szövetkezet kérdéseit is buzdítólag felvettem.

Gróf Schweinitz Gyula.

A pöczék értékesítése Stuttgartban. *)

Stuttgartban az élelmiszerek vásárja és az ezek érdekében létesített berendezések tanulmányozása időmet nem igen vették igénybe és így áttérhettem a pöczék értékesítéseinek tanulmányozására, a mit cselekedtem és azt hiszem legjobban járok el, ha ép ezen kérdést illetőleg közlöm a város hatóságának jelentését és ennek zárszavaként mondom el észrevételeimet.

Azon tapasztalás, hogy a helyi viszonyok különfélesége és lakosság nagysága a hulladék-anyagoknak a városokból való eltávolítását igen nehéz földadattá teszi, Stuttgart városában is bebizonyult.

Az 1873. évig Stuttgart környékének kisbirtokosai, gazdák, zöldségkertészek, különösen a szőlőmivelők végezték a pöczegődrök kiüri-

*) Mutatvány Tormay Béla ministeri tanácsosnak „A mezőgazdát is érdeklő néhány városi ügyről” cziműen a földmívelési ministerhez benyújtott jelentésből.

tését: nem ritkán ezek a kihordandó és trágyául használt anyagokért a háztulajdonosnak még egy kis kárpótlást is adtak.

Ezek mellett jelentkeztek olyanek, kik a pöczéket, a gödrökből szagtalan módon, szivattyuk által merítették ki; az utóbbi eljárást nappal és az előbbnit csak éjjel volt szabad végezni.

A vállalkozók nem csináltak jó üzletet, így ők, dacára a város által adott subventiónak, részben beszüntették vállalkozásukat, részben azt igen lényegesen összevonták. A gazdák és szőlőművelők nem voltak képesek az elszállításra, a fogyasztó terület a közvetlen környéken telítve lett, a népesség szaporodása pedig mindig több és több eltávolítandó anyagot szolgáltatott.

Ezen a város tanácsa először úgy kívánt segíteni, hogy a pöczegödrök éjjeli kiürítésére megszabott időt a nappalra is kiterjesztette.

De ez sem volt elégséges; bajok keletkeztek, a gödrök bennéke gyakran kiáradt, ezek titokban a csatornába (melyek csak vízvezetésre vannak építve) belemerettek; a pöczelajtok a város környékén, a hol éppen lehetett, kiöntettek stb., azon kívül még szünetelt az elszállítás, ha a mezei munkák a gazdákat inkább foglalkoztatták.

Ezek valószínűleg leírhatatlan állapotot teremtettek és e miatt a legtekintélyesebb polgárok követelték ezen állapot javítását

A városi hatóság eleintén nem igen vette figyelembe a panaszokat, de egy erős typhus-epidémia, mely 1872-ben föllépett, mozgásba hozta a kérdést és a hatóság az egészségügyi és köztisztasági alapra helyezkedvén, megtagadta a pöczéket, illetőleg a házbirtokosok tulajdonjogát, a tisztítást maga vette át és ekkor kezdődtek meg a tanácskozások, hogy milyen rendszerrel lesz majd a tisztítás eszközölendő?

Az öblítési (vagy elusztatási) rendszer vizklosettekkel azonnal kivihetőnek nem találtattott, mert hiányzott az erre megkívántató vízmennyiség és nem voltak meg az ilyen berendezésre szükségelt csatornák (az utóbbiak építésére megkívántató igen nagy pénzösszeg). A csergedeztetésre a megkívántató tőke mellett hiányzott még a kellő nagyságu és megfelelő fekvésű terület.

A Liernur-féle rendszer sem találtatott megfelelőnek.

A tonna-rendszer a házaknak egészen új, — ily irányban való — berendezését tette volna szükségessé.

Igy tehát elhatározatott, hogy megtartatik a pöczegödör-rendszer, a gödröket a város tisztíttatja, még pedig a szagtalan kiürítést (annyira a mennyire) biztosító eljárással, t. i. a kézi légszivattyuk alkalmazásával.

Néhány év óta a nagy gödrök a gőzzel hajtott légszivattyu segítségével méretnek ki és ez nagy és könnyen hozzáférhető gödröknél czélszerűnek bizonyult; a városi gödrök nagy részét azonban csakis a kézi szivattyukkal lehet kimerni.

A tisztítást, ha a háztulajdonosok nem is jelentik, négyről négy hétre eszközlik és egy kocsis-terher: 1.3 köbméterért 3 mk. 30 fillér fizetendő.

Ha higabb a pöcze, az egész tartalom kimarítható, ellenkező esetben az üledéket kézi munkával távolítják el, a miért a város csak az önköltséget számítja.

A pöcze-tisztítás egész berendezése a város tulajdonát képezi, a lovakat a kocsis elvállalkozó adja.

A városi pöczegödör tisztítási osztálynak legterheesebb föladatát képezi, hogy a pöczék átvételét és így ezek értékesítését biztosítsa.

Stuttgart határa az egész mennyiségnek, mely 65,000 köbmétert tesz, egyharmadát fo-

gyasztja és az itteni birtokosok úgy kapják a pöczét, hogy ennek csakis szállítási költségeit (tengelyen) térítik meg és így az 1.3 köbméter az uthoz mérten 2-től 7 márkáig kerülhet.

Mert a város környékének nyolcztized része a tengelyen, azaz lóval való szállítást alig engedí, tehát ezen üzlet megkezdésekor már a város a vasuti szállításra volt utalva és ez megengedett azzal, hogy rendes állomásokon sem a be-, sem a kirakás nem eszközölhető.

Kísérlet tétetett kis hordókban való szállítással, de ez határozottan nem sikerülvén, más eljárás kerestetett.

Készítettett a vasuti üzletvezetőség külön kocsikat, melyekre három, egyenként három köbméter ürtartalommal bíró fahordót lehet föl rakni. Ilyen kocsi van már 32 és ezekért darabját véve a város 70 mk. évi bért fizet.

A kocsikon levő hordók, valamint kiut a város által létesített pöczeállomásokon a tartányokat gözszivattyukkal töltik meg, a mi könnyen megy és kevés kellemetlenséget okoz.

Egy vasuti kocsis pöczéért, vagyis 9 köbméterért fizet a gazda, kertész vagy szőlőművelő szállítási költséget kilométerenként	0.27 fillért
Expeditionalis költséget kocsinként	6.00 Mkat
Kocsibért egy fordulóra	1.00 "
Térítmény a városnak kivitel, berakás, raktározás stb.	6—18.00 Mkáig.

Ha a pöcze a vasuti kocsiról el nem adathatik, akkor az a tartányba jő és ott „raktározatnak”, a raktárból, vagy tartányból a pöcze köbméterenként 2-3 mk. árban adatik el (igy néha olcsóbban juthat ahhoz a gazda, mintha közvetlenül szállíttatja).

A tartányok építéséhez a gazdasági egyesület is járult, hogy ezek minél nagyobb számban létesíttessenek. De mindennek dacára baj van elég, az átvétel oly gyakran ütközik nehézségekbe, hogy a pöcze-kérdés valószínűleg ismét felszínre kerül és már beszélnek róla, hogy — mert víz kellő mennyiségben nincs, mert a Nékárba való bevezetés még nem engedtetnék, nem fog más út maradni, mint vagy a Liernur-, vagy egy ehhez hasonló rendszernek alkalmazása, a melylyel Stuttgart fakaliának legalább egy része földolgoztatik.

A jelenlegi rendszer befektetése csekély *) A jövedelmezőség az első években negativ volt, azaz veszteséggel járt, ez azonban nem volt tetemes, de 1882. óta haszon van és az 1889 év eredményeként közölhető, hogy:

bevételet	418,888 mk
a kiadás tett	312,888 "
	106,000 mk, ebből
levonva a befektetés kamatait és törlesztési részleteit	39,114 mk
marad	66,886 mk.

Ezen évben a város elszállíttatott összesen 65 ezer köbméter pöczét, ez megfelel teljesen a lakosság számának az esetben, ha víz nem használtatnék, de minthogy ez is használtatik, ez bizonyítja, hogy a csatornába való öntés olyan arányban, mint a 40 a 70-hez — kizárva nincs.

Liernur rendszere.

Tettem már említést és esetleg még meg fogok emlékezni Liernur kapitány pneumatikus rendszeréről, melyet én kivitelében és alkalmazásában nem tanulmányozhattam; de a gazda szempontjából, tekintettel arra, hogy ennek alkalmazása utján a mezőgazdaság a talaj termőerejét fokozó anyagok nagy mennyiségének jő birtokába, az ő felfogását helyesnek kell nyilvánítanom.

Hogy kivitelében megfelel-e ezen rend-

*) A környék igen erőlyesen föllépett ez ellen, de küzdelme egyelőre még sikerre nem vezetett.

*) 110 kocsis fából készült hordókkal, 96 vasuti hordó, 4 gözszivattyu, 9 kézi szivattyu, nagy kaucsuk csövek, 1 gözsugár-készülék, 2 szemétkocsi, 2 szekrénykocsi, igen szép kézi eszköz felszerelés, végre a tartányok és vasuti rakodók.

szor az igényeknek, azaz, hogy ez gyakorlatilag beválí-e teljesen, az más kérdés és ezt illetőleg a nézetek igen eltérnek.

Angol szakemberek a Liernur-féle rendszert egyenesen elítélik, olvastam olyan nyilatkozatot, melyet egy angol szakbizottság állítólag erre vonatkozólag tett és melyben a következőket mondja:

„Mi nem ismerünk olyan angol várost, melyben — ha a Liernur-féle pneumatikus berendezés és készülék elfogadtatnék, ez más lehetne, mint egy költséges játékszer,“

De ismerem az iméntivel ellentétes véleményeket, melyeknek egy része Liernur alapeszméjét dicséri, de csak jövedelmezőségében kételkednek és a száritott anyagok elárúsítását tartják nehéznek, állítván, hogy: „az ilyen berendezéssel bíró városok úgy fognak ezzel járni, mint a legtöbb poudrette-gyár, melyek egészséges fejlődésre nem juthattak.“ De ismerem nyilvánkozatot, melyet több külföldi és hazai szakember, ezek között dr. Fodor József egyet. tanár és Gotthard Sándor, az utóbbi bizonyára a legújabb időben alapos tanulmány után tett s melynek értelmében ezt a legjobb rendszerek közé sorolta. Szerinte „Liernur az elkülönítésre alapította rendszerét, mert sokkal könnyebb a szennyvizet elkülönítve valamely folyóba vezetni, az ürülékeket pedig trágyává földolgozni, mint az utóbbiakkal ok nélkül összekevert, nagy tömegű szennyvizet megtisztítani.“

E szerint Liernur rendszerében az elkülönítést tovább viszi bármely más rendszernél, azaz ő a pöczék nélküli házi szennyvizet az utcái és a légköri vízzel, továbbá a város alagsóvezése utján nyert vízzel együtt viszi a folyóba.

A teljesen elkülönített ürülékeket pedig vascsöveken át vezeti gyűjtő-medencékbe, vagy kazánokba és azokból légnomás utján szoríttatik, vagy szivatik gözlég-szivattyu által a gyűjtőkazánok tartalma a fögyűjtőbe.

A fögyűjtőből a nyert tömeg vagy közvetlenül adatik el gazdáknak, vagy pedig fölgyártatik és pedig az ürülék víztartalmát légüres térben párologtatják el, mely műveletnél 1 kgr. kőszén 12 kgr. vizet párologtat el, így egy kásaszerű sötét anyagválik, melyet egy készülék gözzel fűtött rézhengerre ken, a melyen a vékony réteg igen hamar megszárad és egy másik készülék által lekotortatván, száraz hengerek között meg lesz zuzva, por alakot nyer és így trágyázásra eladatják.

Ezen rendszer Amstérdamban, Leidenben és Dordrechtben van alkalmazásban. *) Dr. Fodor tanár fővárosunk jobb parti részére is ezen rendszer behozatalát vélte czélszerűnek.

Tormay Béla.

A talaj trágyaszükséglete és annak meghatározása.

Eddig még nem sikerült kémiai uton pontosan meghatározni, hogy a különböző talajokban mennyi olyan tápanyag van, a melyet a növények közvetlenül felvehetnek, mert a vegyelemzés nem szolgáltatott támpontokat arra nézve, hogy ezek az anyagok oldott, vagyis a növények gyökerei által felvehető vegyületekben fordulnak elő. Ujabbán maguknak a növényeknek megvizsgálása utján igyekeznek megállapítani, vajjon az asszimilálható nélkülözhetetlen tápanyagok elegendő mennyiségben vannak-e meg a talajban. A göttingai egyetem kísérleti telepén e czélra egy bizonyos földrészt 7 parcellára és minden parcellát 8 részre osztottak fel s ezeket 1874. óta minden esztendőben ugyanazzal a trágyával trágyázták és pedig: 1. kálival, 2. nitrogénnel, 3. foszforsavval, 4. káli, nitrogén és foszforsavval, 5. sem-

*) Gotthard szerint kellő eredménnyel.

mivel, 6. kálival és nitrogénnel, 7. kálival és foszforsavval, 8. foszforsavval és nitrogénnel.

A hét főparcella közül négyen minden évben ugyanazokat a növényeket: borsót, zabot, rozst és burgonyát termesztettek; a többin váltógazdaságot folytattak. Ezekben a parcellákon sok évi terményeredmény alapján határozottan a nitrogén és káli hiányát és elegendő mennyiségű foszforsavat konstataáltak. Ha tehát a növényelemzés segítségével határozottan konstataálható, hogy valamely talajban bizonyos tápanyagok hiányzanak, vagy bőségesen előfordulnak, úgy az illető parcelláknak minden esetre nagyon alkalmasnak kell erre lenni. Az 5-ik számú parcellán 1890-ben rozst termelt, a melynek vegyelemzése alapján azt konstataáltak, hogy a parcella földje az előző években úgy káliban, mint nitrogénben hiányt szenvedett. Május elején a rozst annyira megdőlt, hogy újból való felegyenesedésére és beéréseire gondolni sem lehetett. A rozstot tehát learatták s minden alosztályból pontos átlagos próbát vettek vegyelemzés végett. A vegyelemzés alapján azt a sajátos eredményt konstataáltak, hogy a foszforsav minden alosztályban egyenlő mennyiségben volt, ellenben a káli- és nitrogéntartalom jelentékenyen ingadozott, oly módon, hogy a trágyázás által való pótlás a növény nitrogén- vagy káli-tartalmát is pótolta. Hogy a trágyázás a növények vegyi összetételét befolyásolja, az úgy sem ismeretlen, de a vegyelemzési számok és a talaj trágyaszükséglete közti viszony azonban még kevésbé ismeretes s azért alaposabb tanulmányozásra érdemes. Hogy a kísérletek még inkább kiterjeszthessék, azonnal tavaszi búzát vetettek s ugyanezt a kísérletet az idén két más parcellán folytatták. A nitrogén hiányát ezuttal is már a növények maguk árulták el szembevetésben s a káli kedvező hatása legalább az egyik parcellán szintén félreismerhetetlen volt, ellenben foszforsavszükséglet nem mutatkozott. Mint-hogy a trágyázási kísérlet sikere tudvalevőleg különböző tényezőktől és befolyásoktól függ, elhatározták, hogy bizonyos részt már időelőtt learatnak. Ennek következtében a vetés egy részét már a virágzás alatt learatták s a vegyelemzés most is ugyanazt eredményezte, a mit tavaly a rozsból következtettek, hogy ugyanis az egész növénytömeg valamennyi parcellán ugyanannyi foszforsavat tartalmazott, ellenben a nitrogén és káli-tartalom a trágyázás szerint ingadozott.

A kísérletek eredményéből azt a következtetést lehet vonni, hogy a növényelemzés trágyázási kísérlettel kapcsolatban még abban az esetben is, ha nem várunk a termés eredmények meghatározásával az aratás idejéig, alkalmas annak meghatározására, vajjon az illető talajban nem hiányzik-e valamely tápanyag. Ha a trágyázás útján az illető növényben valamely tápanyagot gyarapítottunk, úgy az annak a jele, hogy a talajban kevés volt belőle s szükséges, hogy olyan trágyával trágyázzuk meg, a melyben e tápanyagok meg vannak.

Eddig a gazdaközönség, ha azt akarta tudni, hogy földje milyen erőben van, egyedül a trágyázásra volt utalva; most már a növények elemzését is segítségül veheti, a mi a kérdés megoldását jelentékenyen megkönnyíti.

Egy évi kísérlet azonban ritkán lesz elegendő a talaj állapotának megállapítására, hanem több évi ismétlés lesz szükséges. Az eljárás abból áll, hogy a földet megtrágyázzuk, azután megfigyeljük a növények fejlődésén mutatkozó külső különbségeket s végül vegyelemmezzük a növényt. Ennek eredményéből láthatjuk, hogy milyen tápanyag hiányzik a talajból, milyen trágyával kell azt megtrágyázni, hogy céljának megfelelően.

A nevezett tanintézetben még nem állapodtak meg a kísérletekkel, hanem tovább folytatják azokat.

E—s.

Egyleti élet.

Az erdélyi gazdasági egylet igazgatóválasztmánya Kolozsvárt 1891. december hó 11-én egyleti elnök Szabó József elnöklete alatt népes ülést tartott.

Jelen voltak: Báró Bánffy Ernő egyleti alelnök, Balla Pál, gróf Béldy Ákos, Benigni Sámuel, gróf Bethlen Ödön, gróf Bethlen Pál, Dávid Antal, Demeter Károly, Gyárfás Endre, Jakab László, Kövály László, Molnár Sándor egyleti ügyvéd, Reich Albert, Ritter Gusztáv, gr. Schweinitz Gyula, Szacsavay Sándor, Szentgyörgyi Lajos, Dr. Szentkirályi Ákos, Tóth Zsigmond, Végh Bertalan, Vörös Sándor, Szakáts Péter egyleti titkár.

A múlt ülés jegyzőkönyve fölolvastatván, tudomásul vétetett. A jelen ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére fölkértek Dávid Antal, Demeter Károly, Jakab László tagtársak.

Olvastatott az egyleti pénztárkezelőségnek a múlt havi pénzforgalomról szóló jelentése, mely szerint tettek a november havi összes bevételek 1228 frt 51 krt, " " " kiadások 343 " 01 " így átvitetett decemberre 885 frt 50 kr., mely tudomásul vétetett.

Gróf Bethlen András földmívelési minister Ö nmltga az egylet elnökéhez intézett leveléhez mellékelve 2 drb, egyenként 100 frt névértékű regale kártalanítási kötvényt küldött az egylet alapítókéje javára; melyet a választmány hálásan fogadván, lelkes éljenzéssel igtatja minister ur Ö Excellentiáját az egylet alapító tagjainak sorába s Ö nmlgához magas figyelméért köszönő fölirat intézését határozta.

Dr. Békésy Károly ur az évdijas tagok sorába lépett, aki szintén melegen üdvözöltetik.

Az egyleti elnök indokolt javaslatára elhatároztatott az egylet nagy-utcai szőlős kertjének eladása, melynek foganatosításával az elnök és az egyleti jogtanácsos bizattak meg.

A lapfelügyelő bizottságnak az „Erdélyi Gazda“-t, mint az egylet hivatalos lapját illető elismerő abbéli nyilatkozata folytán, hogy a szerkesztő és kiadó egyleti titkár, annak szellemi színvonalát örvedetesen emelte, tartalmát pedig a szerződésileg kikötött terjedeleminél állandólag bővebben tartotta s így — úgy az egylet tekintélyének megfelelőleg, valamint az olvasó közönség, szóval a gazdasági ügy érdekében cselekedett s melegen ajánlva eunek ilyenén módon való föntartását: ez a titkár kiadásában a jövő évre is meghagyatott és a tagokat illető példányokért 1200 frt megszavaztatott.

Az erdélyrészi méhészet-egylet kérelmére a „Méhészeti Közlöny“ kiadásához 150 frt segély megszavaztatott, melylyel szemben tartozik a méhészet-egylet az erdélyi gazdasági egylet tagjainak a szükséges számú példányokat nyomtatva átengedni és megküldéséről gondoskodni.

Az elnök javaslatára elhatároztatott egy az erdélyi összes vásároknak a vármegyéktől bekért pontos jegyzékét magában foglaló „Gazdasági és vásári zsebnaptár“-nak ezer példányban való kiadása, melynek szerkesztésével s lehetőleg még ezen évben való kiadásával a titkár megbízott.

Gr. Kornis Victor e. tag javaslatára „Erdélyrészi lóhermag értékesítő szövetkezet“ alakítása határoztatott s megoldás végett az ügy a szövetkezeti bizottságnak kiadatott.

Gróf Schweinitz Gyula egyl. tag javaslatára a gyümölcs-mustnak a szőlő mustjához való vegyítése és egyáltalán a mübor ellen fölirat fog intéztetni a földmiv. ministerhez és a képviselőházhoz.

Még néhány kevésbé fontos tárgy elintézése után elnök az ülést bezárta.

Kormányintézkedés.

Rendelet a bivalyvész esetén alkalmazandó intézkedések tárgyában. Tekintettel az ország királyhagóntuli (erdélyi) részében a bivalyvész név alatt ismert állati betegségnak egy előfordult esetére és tekintettel arra, hogy az ezen betegség ellen teendő állategészségügy-rendőri intézkedések az 1888. évi VII.-czikkben külön felsorolva nincsenek: szükségesnek találtam — az idézett törvény 24. §-ában nyert megbízatásom alapján — a bivalyvész-betegség ellen a következő intézkedések alkalmazásába vételét rendelni el.

A bivalyvész betegség föllépése esetén az ezen vészben beteg, illetőleg az abban elhullott állatra nézve az 1888. VII. t.-cz. V. fej. A) betű alatt a lépfene (anthrax) betegségre nézve előirt szabályok és intézkedések alkalmazandók; kivéve a 60. §-nak ama rendelkezését, mely szerint ezen betegségben szenvedő állatok kiirtását a betegség természete nem indokolja. Az ezen betegségben elhullott állatok azonban, az elhullás okának megállapítása után, azonnal szőröstől-bőröstől elkásandók; s így az ilyen állatok semmiféle testrészenek akár ipari, akár másféle célokra való felhasználása megengedhető; tehát ez állatok bőrét sem timártelepre szállítani, sem más módon forgalomba hozni nem szabad.

Az ezen rendelet ellen vétők az 1888. évi VII. t.-cz. 149. §., illetőleg a 153. §. d) és a 154. §. j) pontja értelmében minősülő kihágást követnek el, mely kihágás az idézett szakaszokban megszabott büntetéssel sújtandó.

Budapest, 1891. december 2-án.

Bethlen, s. k.

Trodalom.

A mezőgazdát is érdeklő néhány városi ügyről. Jelentés nmlgu gr Bethlen András ur Ö Excellentiájához. Benyújtja Tormay Béla min. tanácsos. Budapest. 1891.

E vaskos füzet, mely 196 oldalra terjed, szerzőnek tanulmányutjáról számol be, melyet Boroszló, Berlin, Lipse, Frankfurt, Stuttgart, Karlsruhe és München egészségügyi intézményeinek, élelmezésének kiismerése végett tett a külföldön.

Szerző maga egy rendszert alkotva, jól megfigyelve közvetlen tanulmányozás alapján a fentirt városokban a berendezéseket, az így tapasztaltakból összeszedte az eredményeket s azokat terjesztette e füzetben elé — könnyen áttekinthető, világos vázlatokban.

Minden meglátogatott városnál először általánosan szól az élelmezésről; azután az egészségügyi intézkedéseket s a berendezések közül a legfontosabbakat: vágóhidakat, állatvásárokat, élelmi csarnokokat, huspiacokat írja le, érdekesen és világosan, kimutatva ez által azt a szomorú, de valódi tényállást, hogy mi e téren mennyire hátrább állunk még a németországi városok legtöbbjénél.

A szerző különben nemcsak ismerteti, de kritikaiilag is méltatja e külföldi intézményeket és állapotokat és ezenkívül — a mi nagyon fontos — a füzet harmadik szakaszában kizárólag a városi hulladékok ügyével foglalkozik s figyelmét, szorgos kutató tehetségét a szemétkérdés sem kerülte ki, mert erről is kimorítően ír.

E valóban tanulmányos és hasznos füzetet kiválóan a mezőgazdák, érdeklőlegesen a városi mezőgazdák, állatorvosok és közigazgatási tisztviselők figyelmébe ajánljuk, bár a nagyközönség is érdeklő olvashatja. Ára 1 frt.

Vegyes közlemények.

— Az őszi vetések és gazdasági munkálatok állása Erdélyben nov. 28—dec. 11-ig. Az eddig még gyenge vetések is meglehetősen kifejlődtek, helyenként ugyan még kelésben vannak, de a legtöbb helyen már szépen zöldülnek. Aránylag legkedvezőtlenebbek a vetések Kis-Küküllő vármegyében, hol a sáros talajba vetett magvak több helyen ritkán és foltosan keltek, mit csak kiszántás és magpótlás által lehet helyrehozni. Az őszi szántás és vetés már befejezést nyert, még Kolozs- és Szolnok-Dobokamegyékben is, hol a kedvezőtlen időjárás miatt késlekedett. A szőlő befedést is elvégezték. Sok helyen talajforgatással foglalkoznak; másutt a trágyát hordják ki a földekre és fát vágnak az erdőben.

— A kereskedelmi szerződések innetonnat törvénybe foglalkoztatni. Még e hó 7-én a képviselőház elé terjesztették a „Német birodalommal, az Olaszországgal és a Belgiummal kötött kereskedelmi és hajózási szerződés becikkelyezéséről szóló törvényjavaslatok“, valamint a „Német birodalommal a szabadalmi musta- és védjegy-oltalom tárgyában kötött szerződés becikkelyezéséről szóló törvényjavaslat.“ Ugyanakkor nyújtotta be a földművelési miniszter az 1891. decz. 6-án kötött állategészségügyi egyezmény becikkelyezésére vonatkozó törvényjavaslatot. Ezen törvényjavaslatok már bizottsági tárgyalás alatt vannak és a kereskedelmi szerződések minden oldalról a legkedvezőbb fogadtatásban részesülnek, mint a melyektől kedvező eredmények várhatók, mert kivált a magyar gabona kivitelének emelkedését és jobb áron való értékesítését helyezik kilátásba. A szerződések tarifáiból a bennünket érdeklő alábbi tételeket kívánjuk közölni:

A német vámterületre való bevitelnél a tételek a következők: Korpa, malátacsira vámmentes. Len és kender, nyers állapotban, áztatva, törve vagy gerebenezve, csepű és egyéb hulladékok is vámmentes. Buza 100 kg. 3-50 márka. Rozs 100 kg. 3-50 márka. Zab 100 kg. 2-80 márka. Tatárka 100 kg. 2 márka. Hüvelyesek 100 kg. 1-50 márka. Más külön meg nem nevezett gabonauemlék 100 kg. 1 márka. Árpa 100 kg. 2 márka. Repce, répmag, mák, sesam-mag, földi dió és más külön meg nem nevezett olajos 100 kg. 2 márka. Tengeri 100 kg. 1-60 márka. Maláta (árpamaláta) 100 kg. 3-60 márka. Anizs, koriander, édes kömény és köménymag 100 kg. 3 márka. Friss szőlő étkezésre való 100 kg. 4 márka. Étkezésre való szőlő, a postán érkező 5 kilogrammnál teljsúlyban nem nehezebb csomagokban vámmentes. Másféle friss szőlő (szüretelt szőlő), hordókban vagy üstkocsikban becsömöszölve, tekintet nélkül a netán bekeverkezett erjedésre — ha a becsömöszölt tömeg a gyümölcs minden alkotórészét, tehát a szőlő levén kívül a szarát, magvakat és a héját is tartalmazza — a következő vám mellett becsátatják be: 100 kilogramm 4 márka. Bor és must, hordókban 100 kilogramm 20 márka. Vörös bor és vörös boroknak való mustok, ellenőrzés mellett való borházasításra (coupage) 100 kg. 10 márka. Bor, ellenőrzés mellett való cognac készítésre 100 kg. 16 márka. Természetes és mesterséges vaj 100 kg. 16 márka. Friss, vágott hús, a sertéshus kivételével 100 kg. 15 márka. Vágott friss sertéshus és elkészített hús, a friss vagy elkészített szalonna kivételével 100 kg. 17 márka. Halak, eczettel, olajjal vagy fűszerekkel elkészítve, hordókban 100 kg. 12 márka. Mindennemű holt szárnyas 100 kg. 12 márka. Mindennemű holt vad 100 kg. 20 márka.

— Élő sertések és szarvasmarháknak Németországba való bevitele. Az oppelni kir. kormány f. évi november hó 2-án 874. sz. a. kelt hirdetménye szerint a Kőbányán 10 napig veszteglés alatt állott sertések Dzieditz és Oderbergben keresztül Neumark és Schweidnitz városok közbüvőhidjaira, az osztrák-magyar monarchia területéről származó élő szarvasmarhák

pedig a sziléziai határon levő vámhivatalokon keresztül Schweidnitz város közbüvőhidjára bevihetők. A bevétel Schweidnitz város közbüvőhidjára f. é. deczember hó 1-től kezdődőleg van megengedve, egyebekben a szállítás feltételeire nézve az eddigi határozmányok irányadók.

— Trichinák amerikai sertéshusban. Mióta Németországban az amerikai sertésterményekkel szemben fennállott behozatali tilalmat megszüntették, már több helyen konstatáltak a trichinákat e terményekben. Így Düsseldorfban 688 szalonnaoldal közül 12, Hamburgban 568 sonka közül 8, 2000 bordás közül 25 tartalmazott trichinákat. Hamburgban 200 láda közül, melyek egyenkint 30 szalonnaoldalt tartalmaztak, próbaképen 6 megvizsgáltván, 3 szalonna-oldal trichinásnak bizonyult. Hasonló leleteket közölnek Crefeld, Dortmund, Emmerich és Bréma városokból. Csakis az utóbbi esetben volt a kísérőlevélen feljegyezve, hogy a küldevény berakása előtt mikroszkóppal megvizsgáltott. Ezekre való tekintettel annak szükségét hangoztatják, hogy az amerikai sertéstermények behozataluk után újból megvizsgáltassanak; e vizsgálat már tényleg el is rendeltetett Oldenburg nagyhercezség, a düseldorfi kerület, Hamburg és Bréma területén.

— Kirándulás Olaszországba! A Palermóban tartandó kiállítás alkalmából a m. kir. államvasutak városi menetjegy-irodája által 1892. évi január hó 16-án rendezendő kiránduláshoz említett irodának sikerült oly nagyobb mérvű menetdíj-kedvezményt kieszközölnie, hogy az eddig megjelent programmban említett részvételi árakat jelentősen lecsökkenthessék. Ezen mérsékelt árakat tartalmazó új program szerint az utazás iránya következő: Budapest, Fiume, Triest, Cormons, Velence (tartózkodás 3 napig), Florenz (2 napig), Róma (4 napig), Nápoly (4 napig), Pompeji, Capri, Sorrento, Nápoly, Palermo (tartózkodás 4 napig). Visszatérés Nápoly, Foggia, Ancona, Bologna, Cormons, Pragerhofon át Budapestre. Ezen kirándulásban részt vehetnek azok is, kik csak Rómáig, illetve Nápolyig kívánják utazni, ezek számára kétféle jegy áll rendelkezésre és pedig úgy a fentebb említett utirányon, valamint Ancona-Fiumén át való visszautazásra. — A jegyek 60 napig érvényesek, ennél fogva Olaszországban való hosszabb tartózkodásra, valamint egyéb külön kirándulásokra is alkalmasak. A programmban a részvételi árakban az egész utazás tartamára terjedő teljes ellátás költségei, a vezető, kocsi stb. díjai befoglaltnak. — Programok a budapesti (Hungária-szálló) és vidéki menetjegy-irodáknak díjmentesen kaphatók.

— A fa mint élelmi szer. Korunkban nincs oly modern tudomány, melyben oly tág tér nyílna a feltalálásra, mint a kémia, különösen annak azon szaka, mely a szerves vegyületek előállításával foglalkozik. E téren híres feltaláló Meyer heidelbergi tanár, ki nem régtartott felolvasást az egyetemen a fa, fű és szalma élelmi szerre való átalakításáról. Mily sok élelmi szer volna felhalmozva erdeink fáiban és mezőink fűvében és szalmájában, ha e kérdés igazi megoldást nyerne! A farostok, mint ismeretes dolog, celluloséból állanak. Ha a cellulosét keményítővé tudjuk alakítani, akkor e kérdés megoldást nyert és Meyernek még életében emlékszóbot állítanánk. A keményítő ugyanazon elemekből áll mint a cellulose, csak ez utóbbi tulajdonságai különböznek a keményítőétől és valószínűleg molekulár szerkezete is bonyolultabb. A cellulosének nincs diatikus értéke és nem változik meg a forró vízben mint a keményítő. A keményítő ép úgy mint a cellulose, kénsavval kezelve glacosé-vá változik, a mit jellemzően tapasztalhatunk, ha gyapotot, a mi tudvalevőleg tiszta cellulose, hígított kénsavba mártunk. Hellriegel azt állítja, hogy némely növény a levegő nitrogénjét albuminná változtatja, mely procedura bizonyos eljárás által javítható. A keményítő előállíthatása a farostokból, melyeknek cellulose tartalma növeltetik az

albuminnal, a kenyér kiszorítását jelentené. Ne feledjük azonban, hogy a theoria legtöbbször a gyakorlatban nem értékesíthető.

— A tyukok differitisze ellen az Industrie Laitière a petroleumot ajánlja, melylyel e betegséget állítólag már sok esetben meggyógyították, következőképen alkalmazva: egy petroleumba mártott ecsettel megkenik a beteg baromfi csőrét s minden orrlyukba egy-egy csepp petroleumot cseppentenek. A legtöbb esetben már egyszeri bekenés is használt, a menyenyiben pedig az első bekenés után az illető tyuk meg nem gyógyulna, a kurát néhány nap múlva ismételni kell.

— Almavaj Édes almát meghámozzuk, szétdaraboljuk, s magját kiszedvén, kétszer annyi almaborba tesszük, melyet előbb felnyire befőzünk s aztán az egészet folyton keverve, míg vajállományává nem lesz. A főzés vége felé, vagyis mikor a massa már jól sűrűsödik, egy kis fahéjat vagy citromot tehetünk bele. Az almavajat agyagedényekbe szokták tenni s hogy tovább elálljon, közönséges olvasztott vaját öntenek rá.

— Kramer J. egeresi gipsz-, műtrágya és vegyészeti termékek gyára árjegyzékét, mely lapunk mai számához van mellékelve, olvasóink szíves figyelmébe ajánljuk.

52 drb Jósziv-sorsjegy

és

156 drb értékesebb könyv

sorsoltatik ki évenként a „BUDAPEST“ humorisztikus melléklapjának, az „Uj-Budapest“-nek a talány megfejtői között.

INGYEN ad a kiadóhivatal minden egész éves előfizetőnek, ki 12 frtot egyszerre küld be, egy 207 oldal, 70 kép, aranyozott díszes boríték és jutalomképpel bíró „Budapest“ nagy képes naptárt. Ezenkívül egy 3 színben nyomtatott díszes falnaptárt.

Ingyen ad minden 1/2 éves előfizetőnek, ki 6 frtot egyszerre küld be, egy 207 oldal, 70 kép, aranyozott díszes boríték és jutalomképpel bíró „Budapest“ nagy képes naptárt.

Ingyen ad minden 1/4 éves előfizetőnek, ki 3 frtot egyszerre küld be, egy 160 oldal, 30 kép, aranyozott díszes boríték és jutalomképpel bíró „Budapest“ kis képes naptárt.

Ily páratlan kedvezményekben részesíti t. olvasóit a „BUDAPEST“ című, 34,000 példányban megjelenő képes politikai napilap, mely immár XVI-ik évfolyamát futja s mely évről-évre nagyobb elterjedésnek örvend. Ma már annyi példányban jelenik meg, hogy három rotációs gépen nyomják. A „Budapest“ e szokatlan elterjedését egyrészt határozott nemzetiségű független irányának és kitűnő tudósításainak, másrészt pedig eredeti rajzok után készült képeinek köszönheti. A „Budapest“ — nem csinalva kétkulacos politikát, mint az mai napság már nemcsak a közéletben, de a hírlapirodalomban is szokásos, — nyíltan és kitartóan — a personális unió alapján, Magyarország teljes állami függetlensége és önállósága mellett küzd. S e törekvésében politikai közéletünknek, az orsz. függetlenségi és 48-as pártnak számos kitűnősége támogatja, kiktől ismételtelen hozott már a „Budapest“ nagyérdéki közleményeket s kiknek ígéretét bírja a szerkesztőség, hogy a lapot szellemileg továbbra is támogatni fogják.

De a „Budapest“ nyíltan bevallott politikai irányának szilárd és következetes megtartása mellett arra is kiváló gondot fordít, hogy olvasói úgy a hazai, mint a külföldi nevezetesebb eseményekről gyors és megbízható értesülést nyerjenek. E végből olyan levelezői kart szervezett, a minő egy lapnak sincs. Csak itt az országban 357 rendes levelezője van a „Budapest“-nek. Emellett állandó tudósítókat tart Bécsben, Belgrádban, Bukarestben, Berlinben, Konstantinápolyban. Párisban, Pétervárott, Rómában, Szófiában, Zágrábban és New-Yorkban. Az illusztrációkra, — melyek legtöbbször napieseményekre vonatkoznak — különösen kiváló gondot fordít a „Budapest“. A nevezetesebb eseményeket kiküldött rajzolóival helyszíni felvételek által eszközöli.

A szórakoztató olvasmányokra szintén nagy súlyt helyez a „Budapest“. Tárca-rovata élénk és változatos; a mit eléggé igazol az is, hogy a közelmúltban irodalmunk majd mindegyik jelese felkereste dolgozataival a „Budapest“-et.

Regényekre hasonlóképen mindig kiváló gondot fordít a „Budapest“; arra törekedvén, hogy ne csak érdekesítő, hanem irodalmi színvonalon állók is legyenek. Folyvást két regényt közöl egyszerre, sőt midő a közlendőinek anyaga megengedi, három regényt is hoz.

Ezeken kívül „Uj-Budapest“ cím alatt, vasárnaponként humorisztikus heti melléklet csatolatik a főlap-

hoz, egészen ingyen. E humorisztikus melléklet kifüg-
rázza a politikai és társadalmi élet ferdeségeit, hoz józsi
adomákat, tréfás megjegyzéseket; végül pedig minden hé-
ten egy-egy talányt közöl, a melynek megfejtői között
újévtől kezdve hetenkint egy-egy „Jósziv“ sorsjegyet, to-
vábbá értékes jutalomkönyveket sorol ki. Ha még tud-
juk, hogy e lap „Kis Gazda“ rovata ugy a mezőgazda-
ságra, mint az iparügyekre kiváló gondot fordít s a köz-
gazdaságot — a többi lapoktól eltérőleg — akként kezeli,
hogy az bárki által könnyen megértessék, ugy bátran
elmondhatjuk, hogy a „Budapest“ — mely tényleg a leg-
olcsóbb lap hazánkban — minden tekintetben alkalmas
arra, hogy minden magyar család állandó látogatója, házi
barátja legyen.

Előfizetési árak vidékre: egy évre 12 frt; félévre
6 frt; negyedévre 3 frt; egy óra 1 frt
Mutatványszámokkal b9rkinek ingyen szolgál a
„Budapest“ kiadóhivatala, IV. k., Sarkantus-utca 3. sz.
79. (1-2.)

Piaczi értesítő.

Budapesti gabonatözsde. Legújabb jelentés. Buza-
tízlet iránya lanyha. Buza 75-80 kg. 10 frt 65 kr.—
11 frt 35 kr. Rozs 70-72 kg. 10 frt 35 kr.—10 frt 50 kr.
Árpa 60-66 kg. 6 frt 20 kr.—8 frt 60 kr. Tengeri 73-75
kg 5 frt 55 kr.—6 frt 55 kr. Zab 39-41 kg. 6 frt 25
kr.—6 frt 55 kr.

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása az
„Erdélyi Gazda“ számára.) Lóhereében a forgalom ná-
lunk és a külföldön nagy mérvet nem öltött, de kül-
földön mégis szilárdabb volt a hangulat mint nálunk, hol
az árak egy kevésbé csökkentek. A külföldi szilárdan-
gulat arra vezethető vissza, hogy Amerika tudva, misze-
rint Európa szükséglete teljes fedezésénél az idén némi-
leg reá van utalva, folyton magasb árakat jegyez. Szép
nagyszemű lóhere és szép világos szemű luczerna
mint már jeleztük, utóbbi időben vajmi gyéren fordul elő.

Répa maggal az idén piacunkat egyik megle-
petés után a másik éri. Feltevésünket, hogy az árak ma-
gasabbra emelkedhetnek, halomra döntötte ama tény, hogy
folyton emelkednek és készletben oly hiány van, hogy
külföldi termelők egyes esetekben máris indítva érzik
magukat eladott termésükhöz jóval magasabb áron vissza-
vásárolni.

Jegyzéseink:

Vörös lóhere, idej, minőség szerint	51-61 frt.
" tavalyi, " " "	49-55 " "
Luczerna idej, minőség szerint	47-53 " "
" tavalyi, " " "	41-46 " "
Baltaczim	13-13 1/2 " "
Biborhere	35 " "
Fehérhere	70-75 " "
Muharmag	6 1/4-6 3/4 " "
Tavaszi búkköny	6-6 1/2 " "
Lenmag	11 1/2-12 " "
Kendermag	11 1/2-12 " "

100 kilogrammonként Budapesten.

N.-Várad. Deczember 15. Tiszta buza 8 frt 49 kr.
Elegybuza 7 frt 26 kr. Rozs 7 frt 15 kr. Árpa 3 frt
58 kr. Zab 2 frt 52 kr. Törökbuza 4 frt 17 kr. hlként.
Széna kötetlen 3 frt 50 kr. Alomszalma 1 frt 50 kr. mmként
Marhahus 52 kr. kg.

Erdélyi piacok.
(Árak krajczárookban.)

A piaci cikkek	Mérték	Brassó	Csiksztereda	Décs	Dicső-Szent-Márton	Erzsébet-város	Fogarás	Gy.-Szent-Miklós
Tiszta buza	hl.	860	800	1030	—	1050	—	850
Elegy buza	"	560	700	990	—	950	—	—
Rozs	"	650	600	898	—	850	—	525
Árpa	"	480	500	—	—	—	—	500
Zab	"	270	225	675	—	600	—	250
Törökbuza	"	500	560	628	—	600	—	525
Széna	q.	220	300	330	—	200	—	180
Alomszalma	"	80	100	163	—	100	—	50
Túzifa	km	260	240	220	—	220	—	180
Marhahus	kg.	48	32	44	—	48	—	40
Deczember		11	16	15	—	12	—	14

A piaci cikkek	Mérték	Gy.-Fehérvár	Kézdi-Vásárhely	Maros-Vásárhely	Medgyes	Nagy-Enyed	Nagy-Szeben	Segesvár
Tiszta buza	hl.	800	800	—	765	800	840	830
Elegy buza	"	725	680	—	645	725	740	630
Rozs	"	625	620	—	590	625	630	600
Árpa	"	—	480	—	—	—	440	—
Zab	"	300	275	—	265	225	250	250
Törökbuza	"	425	540	—	415	380	470	420
Széna	q.	350	350	—	230	420	200	160
Alomszalma	"	200	100	—	75	240	140	130
Túzifa	km	275	250	—	240	225	325	230
Marhahus	kg.	45	44	—	43	44	50	48
Deczember		12	17	—	17	17	18	17

A piaci cikkek	Mérték	Seps-Szent-György	Szamosújvár	Szász-Régen	Szászváros	Székely-Udvarhely	Sz.-Somlyó	Torda
Tiszta buza	hl.	850	750	775	750	825	—	—
Elegy buza	"	720	630	600	600	650	—	—
Rozs	"	640	520	540	600	575	—	—
Árpa	"	420	380	400	—	—	—	—
Zab	"	260	220	250	330	240	—	—
Törökbuza	"	460	420	410	430	450	—	—
Széna	q.	400	200	220	300	250	—	—
Alomszalma	"	150	140	120	180	150	—	—
Túzifa	km.	160	200	220	180	240	—	—
Marhahus	kg.	44	44	40	40	40	—	—
D. deczember		14	14	17	12	15	—	—

Kolozsvár, 1891. decz. 17. Tisztabuza 10 frt - 10 frt 80
kr. Rozs 8 frt 50 kr. - 9 frt Törökbuza 5 frt 50 kr. - 5 frt 70
kr. Zab 5 frt 40 kr. - 5 frt 70 kr. Széna (legjobb) 2 frt
50 kr. Alomszalma 1 frt 40 kr. mm-ként. Marhahus 50
kr. kg.

Allatvásárok.

Kolozsvár. Heti állatvásár decz. 17., 18. Szarvasmar-
ha felhajtott m. e. 400 drb; eladatott 292 drb. Ló felhaj-
tatott m. e. 8 drb; eladatott 3 drb. Juh felhajtott
m. 30 drb; eladatott 19 drb. Sertés felhajtott m. e.
600 drb; eladatott 385 drb.

Budapest-kőbányai sertésvásár. Decz. 11-én. Az e
heti üzlet az élénk forgalom dacára csendes volt. Heti
átlag árak: magyar válogatott árú 320-330 kg. nehéz
47-47 1/2 kr. 280-300 kg. nehéz 46-46 1/2 kr; öreg 300 kg.
tuli 45-46 kr; vidéki könnyű sertés 42-45 krajczár;
szerb 40-44 1/2 kr. tiszta kgrammonként Páronként 45 kg.
életsúly levonás és 4% engedmény. Elcségarak:
Tengeri 6 frt 90 kr; új árpa 6 frt 90 kr. Kőbányán
átvéve.

Debreczen Heti állatvásár decz. 15-én. (Eredeti tu-
dósítás.) Szarvasmarha felhajtott 1300 drb; eladatott
800 drb. Ló felhajtott 450 drb; eladatott 130 drb. Ser-
tés felhajtott 2250 drb; eladatott 1800 drb. Üzlet lanyha.

Felelős szerkesztő és kiadó: **Sz. Szakáts Péter.**

NYILTTÉR. *)

REGALE-UTALVÁNYOKAT,

illetve

KÖTVÉNYEKET

az esedékes kamatok külön meg-
térítésével

teljesen a hivatalos árfolyam

jegyzés szerint fizeti.

Ez év folyamán a forgalomban levő
5% magyar papíráradék és a 4% magyar aranyáradékkötvényeknek
egy részén az utolsó szelvény kerül
beváltásra; ennek esedékessége után csupán
a szelvény-utalványok benyújtása ellené-
ben új szelvény-ívek fognak kiadatni, me-
lyeknek beszerzését jutalék nélkül kész-
séggel közvetíti

FOLLY VICTOR

bank- és pénzváltó-üzlete

KOLOZSVÁRT.

18 (31-32.)

*) E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelős-
séget a szerk

HIRDETÉSEK.

ÚJ! ÚJ! ÚJ!

TATA-TÓVÁROSI
MAGYAR
SPORT-FLUID
üditő, erősítő és gyógyító
folyadék
lovak számára.

Ezen saját találmányu és védjeggyel ellátott tata-
tővárosi magyar Sport-Fluid, hírneves állatorvosok, ta-
pasztalt lótenyésztők és kiválókép lóidomítók (trainerek)
által ajánlva és 20 év óta legsikeresebb eredménye-
k kipróbálva és szerfőlött kitünőnek találva.

A tata-tővárosi magyar Sport-Fluid fo-
kozza a ló erejét, munkára való képességét,
kitartó és gyors futó képességet ad, és a
fűtő izmokat erősítvén, serényiséget és tü-
zességet nyer a ló.

Beteg lovaknál használva felülmulhat an-
lutas van: keheességnél, étvágyhiánynál, kő-
kór, a b. kák és csikók vérhasa ellen. Bé-
nulásoknál, Bicsakolásnál, csüd, pata vagy
vállficzomodásnál. Intésgulás, — r. eu naticus
sántítás-nál. Lapoczká és g rinczbenú ásnai,
szélhűdés vagy letörés eseteiben. Sebesülés,
törés vagy varasodásra.

A tata-tővárosi magyar Sport-Fluid embe-
reknél erős hatásánál fogva kiváló sikerrel
alkalmaztatik makacs köszvényes szaggá-
tások ellen.

A tata-tővárosi magyar Sport-Fluid a leg-
kitünőbb használati utasítással van ellátva.
Feltűmulhatlan jó hatása és olcsó áránál
fogva a legjobban ajánlható restitans-Fluid
állandó használatra.

A tata-tővárosi magyar Sport-Fluid központi szétkül-
dési raktára a feltaláló és tulajdonos:
Karika Béla
gyógyszerész és vegyészeti laboratoriumából
TATA.

Egy üveg ára 1 frt 20 kr.
Nagyban vevők és viszont eladókknak engedmény.
Sürgöny cím: „Agyal“ gyógyszerár Tata.

78. (3-10)

**Egeresi gipsz-, műtrágya-
és vegyitermékek gyára.**

KRAMER J.

Ajánlja: párolt csontliszt, szuper-
foszfát, Thomassalak, egeresi trágya-
fősz, chilisajétrom, kálicsók és egyéb
különleges műtrágya-termékeit szava-
tolt tartalom mellett.

A t. gazdaközönségnek rendelkezé-
sére áll a gyár vegyészeti laboratoriuma
is, mely vegyi vizsgálat nyomán megállá-
pitja és javaslatba hozza az alkalmas mű-
trágyát. Ily vegyi vizsgálatokat a gyár
díjmentesen eszközöl, szükséges hozzá 5
kiló talajminta és megjelölése annak, mi
fog azon talajba vettetni.

Mindennemü felvilágosítással és rész-
letes árjegyzékkel szívesen szolgál

a műtrágya-gyár Egeresen

vagy annak központi irodája:

Budapest, V., Dorottya-utca 9 sz.

a hová a levelek és megrendelések inté-
zendők.

81. (1-x.)

E rovaton csupán termelők és állást adók vagy keresők hirdetései közöltek. de csak az esetben, ha a hirdetésért járó illeték előre beküldetik. Kisebb összeg postabélyegekből is beküldhető.

OLGSO KIS HIRDETÉSEK.

Csak azon levelekre adatik válasz, melyekhez az erre szükséges postabélyeg vagy levelező-lap mellékeltek.

Minden szó egyszeri közlése 1 kr; vastag betűkkel szedve 2 kr. Ha a hirdető fél címe is közölve lesz, a hirdetési díjon kívül minden megjelenésnél még 30 kr. bélyegilleték jár.

Alkalmazást keres.
Alkalmazást keres egy, a kolozsmonostori gazdasági tanintézetet jó sikerrel végzett, több évi

gyakorlattal bíró, székely származású, nőtlen gazdász, ki önállóan is működött. Címe a kiadóhivatalban B. A. jegy alatt megtehető.

Eladás és vétel.
Kerestetik egy 500—600 holdas földbirtok haszonbérletre. Ajánlatok N. jegy alatt a kiadóhivatalba intézendők.

Hely hiánya miatt eladó fajbaromfi. k. ty.
1—1 sárga Cochín-China, idej, kiváló szép 35 frt
1—2 fekete Langshan, m. évi, tollas lábu 25 frt.

1—1 kendermagos Plymouth-Rock, idej 12 frt.
Együttes megvételnél összesen 65 frt
Czim a kiadóhivatalban.

A KOLOZSVÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR-RÉSZVÉNY-TÁRSULAT BANK- és VÁLTÓ-ÜZLETE

Kolozsvárt a

főtéren levő üzletében

a bankszakmába vágó következő főbb üzletágakat folytatja:
Vesz és elad állam- és más értékpapírokat, zálogleveleket, arany-, ezüst- és papír-pénzjegyeket;
közvetít a budapesti és bécsi tőzsdén jegyzett mindennemű értékeket idegen számlára;
előlegez értékekre és tőzsdén jegyzett papírokra (kézi zálogra, Lombard-üzlet);
leszámított sorsjegyereményeket, kisorsolt zálogleveleket és más értékeket;
bevált lejárt szelvényeket és beszerzi az értékpapírok új szelvényeit; teljesít fizetéseket a bel- és külföldi piacokon;
fogyanosít behajtási megbízásokat.
Keresettebb értékek készletben tartatnak. A magyar földhitelintézet és a nagyszebeni általános takarékpénztár kisorsolt záloglevelei és záloglevél-kamatszélvényei minden levonás nélkül fizetnek ki.
77 (6—15.)

„LÖVYTUS“ FAVIASZ.

A hazai kertészetekben ma már kizárólag csak is ezt használják *gyümölcsfák, rózsatövek* nemesítésére, *beteg fák* gyógyítására. *Napon nem olvad, hidegnek, esőnek ellentáll, bogarak nem bántják, a fát teljesen fedi, levegő nem hatol át rajta.* Kapható (9.) (51—52.)

az „I. erdélyi szab. vegyészeti gyárban“ és Tauffer Ferencz utódánál Kolozsvárt.

500 grammos doboz ára frt 1-30
300 „ „ „ „ —85
150 „ „ „ „ —45

Elismerő levelek küldettek több hazai és ausztriai gazd. akadémiák és szőlőszeti iskolák, magán kertészeti és faiskolák által. Kitérítve lett a bécsi, gráci, kolozsvári kiállításon dícsérő-oklevéllel, a lütti kiállításon arany-éremmel. Aradon kiállítási éremmel.

ÚJ BANK- és PÉNZVÁLTÓ-ÜZLET KOLOZSVÁRT.

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy Kolozsvárt, főtér 13. sz. a (br. Wesselényi-ház)

FOLLY VICTOR

váltótörvényszéki bejegyzett cég alatt

bank- és pénzváltó-üzletet nyitottam a következő üzletkörökkel:

Értékpapírok, arany és ezüst pénzjegyek és külföldi bankjegyek vétele és eladása.

Kisorsolt értékpapírok és mindennemű kamatszélvények beváltása. Nyemérmények leszámítása és értékpapíroknak új szelvényekkel való ellátása.

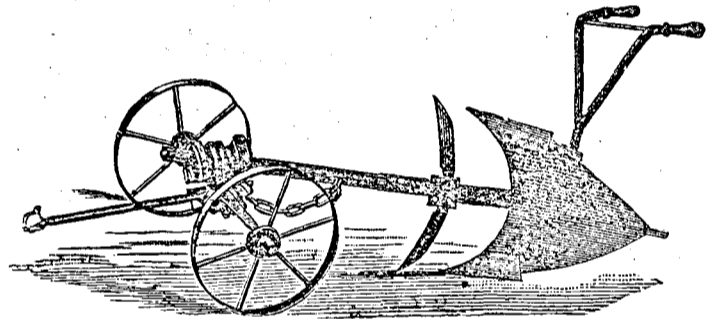
Utalványok kiállítása a külföldre bármely értékben. — Igérvények elárúsítása.

Midőn vállalatomat a t. cz. közönség szives figyelmébe ajánlani bátorodom, egyszersmint kijelentem, hogy e téren való hosszúságú működésem, továbbá úgy a kolozsvári, mint a felső pénzügyintézetekkel fenntartott széles körű és előnyös összeköttetésem azon kellemes helyzetbe hoznak, hogy t. megbízóimnak mindenkor a legnagyobb előnyöket biztosíthatom.

Értékpapírok és sorsjegyek kisorsolási utánnézését díjmentesen eszközölöm és készséggel szolgálok minden a banküzlet körébe vágó felvilágosítással

2. (51—52.)

Kiváló tisztelettel FOLLY VICTOR.

Simonffy István egyes váltó vagy hegyi ekéje.

(7.)

SIMONFFY ISTVÁN

(51—52.)

gazdasági gépgyára, vas- és fémöntője Kolozsvárt, kultordautca 48. szám.

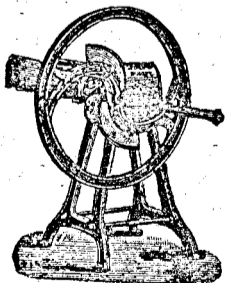
Elvállal kijavításra mindennemű gépeket.

Elfogad megrendeléseket *gőzgépek, gőzszivattyúk, zúzógépek, malomszerkezetek, kút és vízvezetékek* elkészítésére.

Készletet tart *saját gyártmányaiból*, nevezetesen egyes, kettős és három borzadás ekék és taligák új szerkezetű váltó- vagy hegyi ekék és boronákból, továbbá kézi és járgányos cséplőgépek, szelelő rosták, kukorica-morzsolók, szőlő-zúzó, borsajtók és több más gépekből, melyeket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánl.

Készítményei jóságáért és használhatóságáért felelősséget vállal.

Arjegyzekek kívánatra bérmentve küldetnek.

Az összes idej kiállításokon, u. m. Nagy-Szombat, Komárom, Temesvár, Zágráb és Vácott legelső és legmagasabb kitüntetés: Nagy díszokmány!

GYÁR:

Mosonban.

(Alakult 1856.)

KÜHNE E.

gazdasági gépgyára.

FŐRAKTÁR:

Budapest.

VI., Váci-körút 21.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a bekövetkező őszi idényre, legújabb szerkezetű *szecska- és répavágóit*, úgy kézi, mint erőhajtásra. *Répa- és burgonya-mosóit*, *darálókat*, „kis óriás“ csutkás tengeri darálót, tengeri morzsolókat. A legnépszerűbb *Hungaria-Drill*, „Balance-Drill“ *hegyi sorvetőgépeit*, *szórvetőket*, *ekéket*, *Laacke-féle boronákat* úgy szántóföldre, mint rétekre, ugyisint mindennemű gazdasági gépeket és eszközöket.

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

61. (25—26.)